

с релевантними текстовими співпаденнями. Для зручності користувачів звіт перевірки тексту формується в двох форматах: онлайн і PDF. Навігацію по онлайн-звіту допомагає здійснювати MiniMap, яка дає детальну інформацію по кожній сторінці перевіряемого тексту. Програма сортує однакові джерела схожості в групи і дозволяє порівнювати з ними вихідний текст, завантажуючи ці джерела схожості безпосередньо в онлайн-звіт або переходячи по посиланню на їх інтернет-сторінку. При необхідності можна з онлайн-звіту видалити необґрунтований джерело схожості. В Unicheck є можливість виявляти в перевіряемому тексті правомірно оформлені цитати і посилання і не враховувати їх в загальному показнику схожості. Для запобігання шахрайства авторів текстів в програмі використовується технологія виявлення заміни алфавіта, заснована на видаленні в тексті всіх стилів і форматувань. Unicheck володіє порівняльно великою швидкістю перевірки: перевірка кожної сторінки в середньому становить чотири секунди. Розробники програми гарантують повну безпеку і конфіденційність, надійно захищаючи перевіряваний текст.

Таким чином, можна стверджувати, що виявлення плагіату є сьогодні проблемою не тільки наукової, але і програмно-технологічної, вимагає взвешеного підходу до всіх її аспектів.

Список использованной литературы:

1. Unicheck [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://unicheck.com> (дата звернення 12.11.2019). – Назва з екрана.

Ключові слова: академічна доброчесність, боротьба з плагіатом, онлайн-сервіс пошуку плагіату, Unicheck.

Ключевые слова: академическая добропорядочность, борьба с плагиатом, онлайн-сервис поиска плагиата, Unicheck.

Key words: academic integrity, fight against plagiarism, plagiarism checking service, Unicheck.

ОПОЛЬСЬКА ТАМАРА ІВАНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувачка науково-методичного відділу наукової бібліотеки*

ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОКАЖЧИКІВ

Складання бібліографічних показників – один з найважливіших напрямів науково-бібліографічної діяльності. Об'єм роботи із складання бібліографічних показників знаходиться у прямій залежності від типологічних особливостей бібліотеки.

Згідно ДСТУ 7448:2013 «Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять», бібліографічний посібник – це упорядкована множина бібліографічних записів» [1]. Бібліографічні покажчики поділяються на: 1) національні, державні, науково-допоміжні, рекомендаційні (в залежності від функціонального призначення); 2) універсальні, багатогалузеві, тематичні (в залежності від змісту); 3) поточні, сигнальні, ретроспективні (в залежності від часу видання); 4) реєстраційні, вибіркові (в залежності від повноти охоплення); 5) предметні, систематичні, хронологічні, словникові (в залежності від способу бібліографічного угруповання); 6) анотовані, реферативні (в залежності від способу бібліографічної характеристики).

Тобто, бібліографічні посібники поділяють на види в залежності від «внутрішньої форми бібліографічних посібників (зокрема, на окреме бібліографічне повідомлення, бібліографічний список, бібліографічний покажчик, бібліографічний огляд, бібліографічну бесіду, бібліографічний бюлетень, бібліографічний журнал, бібліографічний відділ у періодичному виданні, допоміжний покажчик до видання, бібліографічний каталог, бібліографічну картотеку), їх суспільного призначення, особливостей об'єкта аналізу, особливостей методів бібліографування, за зовнішньою формою бібліографічних посібників» [2, с.109]. Види бібліографічних посібників пропонують називати «жанрами бібліографічних посібників» [2, с.109–110] чи «типами бібліографічних посібників» [3, с. 22–25].

Одним із видів бібліографічних посібників є бібліографічний покажчик, який вирізняється від інших його видів складною структурою та науково-довідковим апаратом. Тематика бібліографічних покажчиків – широка, вони складаються в допомогу навчальній та науково-дослідній діяльності, присвячуються відомим ученим, політикам, митцям, ювілейним і пам'ятним датам, краєзнавству тощо. Для цього виду бібліографічних посібників характерною є складна структура, яка включає передмову, зміст і розвинений науково-довідковий апарат, представлений допоміжними покажчиками. Останні відбивають відомості про документи в іншому аспекті з відсиланнями до відповідних бібліографічних записів. Вибір того або іншого допоміжного покажчика у кожному конкретному посібнику визначається його видом, цільовим призначенням, видами відображених документів та групуванням запису в основній частині.

В основу створення будь-якого бібліографічного покажчика покладено загальні методи бібліографування, що утворюють певну модель, яка розкриває практичну реалізацію найбільш суттєвих і типових рис такого видання, та спеціальні методи і прийоми бібліографування, вибір яких обумовлений змістом покажчика, його видом, призначенням. Бібліографування передбачає: 1) перетворення (відображення) первинного документального масиву у вихідну бібліографічну інформацію пошукового або комунікативного призначення за допомогою його бібліографічної обробки; 2) цілеспрямовану переробку вихідної бібліографічної інформації, її оцінку відповідно до запитів споживачів бібліотечних послуг» [4, с. 86–87].

Бібліографування розглядається як «комплекс різних емпіричних і теоретичних дослідницьких процедур, операцій та прийомів: методів емпірико-бібліографічного дослідження (виявлення об'єктів бібліографування), методів емпірико-бібліографічного пізнання (витяг з тексту предметно-функціонально-історичного знання та його бібліографічний опис за допомогою логічних і семіотичних методів) і методів концептуально-теоретичного дослідження (класифікація і методи складання бібліографічних показників різних видів за допомогою методів герменевтичного кола, контекстних методів, психологічних прийомів)» [5, с. 22].

Робота зі складанням бібліографічних побідників будь-якого призначення поділяється на: підготовчий, який включає вибір і вивчення теми, складання проекту бібліографічного посібника; основний, в рамках якого відбувається відбір документів для бібліографічного посібника, їх класифікація та угруповання, аналітична обробка матеріалу, пов'язаного із бібліографічним аналізом, складання бібліографічних описів, анотування або реферування, індексування; завершальний етап, на якому пишеться передмова, формується науково-довідковий апарат, у тому числі допоміжні показники, відбувається редагування та оформлення бібліографічного посібника.

Основними способами угруповання є формальний, змістовний та рекомендаційний. Зокрема, формальне угруповання забезпечує пошук документів за зовнішньою ознакою: автором, заголовком, видом та місцем видання тощо. Угруповання матеріалу за змістом передбачає звернення бібліографа до анотацій або рефератів і розподіл матеріалу за темами. При створенні показників з простою структурою окремі етапи можуть випадати із загального технологічного процесу його створення. Одним з напрямків оптимізації структури бібліографічних посібників є організація гіперпосилань на повні тексти у репозиторіях та інформаційних базах відкритого доступу з дотриманням вимог авторського права та включенням в бібліографічний опис документа цифрового ідентифікатора об'єкта DOI.

Допоміжні показники за змістом поділяються на показники авторів, предметні показники, географічні показники, показники найменувань колективів тощо, які формуються за алфавітним принципом. За критерієм угруповання рубрик, допоміжні показники поділяються на: алфавітні, що містять в алфавітній послідовності іменні, предметні, тематичні та інші рубрики; хронологічні показники, що містять переліки подій або дат в хронологічній послідовності; нумераційні, що містять переліки інформаційних об'єктів у їх числовій послідовності; систематичні, що містять переліки рубрик, які у найбільш узагальненому виді характеризують певну проблему. Чим складнішим є текст видання, тим складнішим має бути система його допоміжних показників.

У складанні бібліографічних посібників приймають участь фахівці не лише бібліотечної сфери, оскільки вони не в змозі однаково вільно орієнтуватися в усіх галузях знання, з якими їм доводиться мати справу. Для успішної реалізації таких бібліотечних проектів, особливо при створенні великих за об'ємом науково-допоміжних рекомендаційних показників, що вимагають якісного відбору літератури, необхідним є

залучення науковців з тих галузей науки, предметом аналізу яких є бібліографічний посібник.

Таким чином, освоєння методики складання бібліографічних покажчиків є актуальним завданням для бібліотечних фахівців, оскільки не всі співробітники бібліотек мають достатню підготовку і володіють навичками аналітичної обробки інформації. Подальша розробки методики бібліографічної діяльності сприятиме створенню багатофункціональної системи бібліографічних посібників з метою надання бібліотечних послуг та задоволення усіх існуючих потреб споживачів бібліографічної інформації.

Список використаної літератури:

1. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. ДСТУ 7448:2013 / Національний стандарт України. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2004. – 46 с.
2. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Г. М. Швецова-Водка. – 3-тє вид., випр. та допов. – Рівне : [Рівнен. держ. гуманіт. ун-т.], 2011. – 231 с.
3. Буран В. Я. Бібліографія. Загальний курс / В. Я. Буран, О. П. Довгопола, В. В. Пупченко. – Київ : Вища шк., 1984. – 234 с.
4. Коршунов О. П. Библиографоведение: Общий курс. Основы теории библиографии : учебник / О. П. Коршунов. – Москва : МГУ культуры и искусств, 2000. – 106 с.
5. Астахова Л. В. Научные основания библиографической деятельности (теоретико-методологическое исследование библиографического познания) : автореф. дис. ... д-ра педагог. наук по спец. : 05.25.03 «Библиотечковедение и библиографоведение» / Л. В. Астахова. – Москва, 1997. – 36 с.

Ключові слова: теорія бібліографії, загальні методи бібліографування, спеціальні методи бібліографування, бібліографічний посібник, бібліографічний покажчик.

Ключевые слова: теория библиографии, общие методы библиографии, специальные методы библиографии, библиографическое пособие, библиографический указатель.

Key words: bibliography theory, general methods of bibliography, special methods of bibliography, bibliographic information, bibliographic index, bibliographic publication.

СОЛОДКА АЛЬОНА ІВАНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувачка відділу книгозбереження наукової бібліотеки*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНИХ ФОНДІВ

Наукова бібліотека університету – це дієвий центр забезпечення якісної освітньо-наукової діяльності ЗВО. Ефективність роботи бібліотеки багато в чому залежить від належного зберігання бібліотечних фондів,